

Маҳалладош

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт ШАРОИТГА МОСЛАШИБ

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан нарх-навоининг ошиб кетиши барча қатори жамоамиз фуқароларининг оилаларига ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Илгари хонадонлардаги томорқа участкасидан кўпчилик фойдаланмас эди. Энди эса бир парча ерга ҳам ишлов берилиб картошка, помидор, сабзи, редиска, шунингдек, кўкатлар экиляпти.

Баъзи оилалар иқтисодиётини яхшилаш мақсадида ситир, бузоқ, қўй, товуқ боқмоқдалар. Ва шу билан ойлик маошга қўшимча даромад олиб, оила тебратишяпти. Масалан, биринчи гуруҳ ногирони Маҳмуд Самиров ўз фарзандлари билан 12 қўйни, уруш фахрийси Тоир Юнусов 10 та, Носир Қосимов 12 та, Маъруф Назаров кўчасида яшовчи Абдувоҳид Қудратов икки ситир ва 10 қўйни, 1-Омонгелди кўчасидан Ноила Гойипова эса 80 та товуқни парваришляшяпти. Бу хонадонлар ўзларини сут, қатиқ, гушт ва туҳум маҳсулотлари билан таъминламоқдалар.

Ўз навбатида фаолларимиз уларга катта ғамхўрликлар кўрсатишяпти. Хонадонларни ем билан таъминлаш мақсадида маҳалла ҳудудида ем ва шелуха сотишни ташкил қилдик. Алоҳида дўкон ажратиб берилди. Аммо бу масъулиятли ишга Октябрь районлараро базасининг директори Раиса Дамаева совуққонлик билан қарамоқда.

Очиғи, базанинг айби билан ўтган йили қарийб 150 тоннадан ортиқ шелуха районимиз ҳисобидан бошқаларга сотиб юборилди. Бундай аҳволда маҳалламиздаги хонадонларда боқилаётган 50 дан ортиқ қорамол, 420 га яқин қўй, шунингдек товуқларни зарур ем-ҳашак, дон-дунлар билан қандай таъминлаймиз? Худди шундай муҳтожлик қўшни «Оқлон», «Қўкча», Маннон Уйғур каби маҳаллаларда ҳам сезилмоқда.

Жамоамиз аъзоларидан айримлари район молия бўлигидан рухсат олган ҳолда уйларида нон ёпиб, тирикчилик ўтказишяпти. Якка тартибда меҳнат қилаётган бу хўжаликларга 22-дўкон ун етказиб бераёпти. Шуниси эътиборга лойиқки, хонадон эгалари нон ёпиш билан бирга ёшларни ҳам меҳнатга жалб қилишмоқда. Масалан, Гусева кўчасида истиқомат қилувчи Лола Холиқовани олиб кўрайлик. У шаҳардаги нон заводларидан бирида ишлайди. Бўш пайтида эса умр йўлдоши ва уч фарзанди билан уйда нон тайёрлаб сотаяпти. Шунга ўхшаш маҳалладаги Карим Нурмуҳамедов, Шермуҳаммад Турсунов, Мансур Маҳмудовларнинг оиласини таъкидлаб ўтиш мумкин.

«Хунар, хунардан унар», дейишади донолар. Бу ҳақ гап. Беш-ун танга пул топиш мақсадида баъзилар парникда гул етказиш, эшник-ром, сандиқ-қўтилар тайёрлаш билан ҳам машғул бўлмоқдалар.

Ҳозирги кунда «Қўкча» бозорини билмаган, у ердан сут, қатиқ, қаймоқ сотиб олмаган шаҳарликлар топишмас керак. Бозорга келаётган харидорларни гуштдан тортиб, сабзавот маҳсулотлари ва кўкатларгача таъминлашда маҳалламиз миришкорларининг катта ҳиссаси бор.

Биз қийинчиликларни ана шундай енгаямиз.
Олижон ОРТИҚОВ,
Октябрь районидаги «Наврўз» маҳалла қўмитасининг раиси.

Кўп қаватли уйларда ДЕПУТАТЛАР БОШ БЎЛИШМОҚДА

ДЕПУТАТЛАР маҳалла тузаяпти деган гап тўғриси Октябрь районида қутилмаган янгилик бўлди. Райондаги барча округлардан сайланган депутатлар кўп қаватли уйларда шундай ишга киришишди.

Илгари «Лабзак» маҳалласига тушган 7 та кўп қаватли уй район депутати Абдуқаҳҳор Алимбоев ташаббуси билан бирлаштирилди. Бундан мақсад нима, керакли нарсамизми ўзи?

Маълумки, кўп хонадонларда ёлғиз, қаровсиз қолган қариялар яшашади. Уларнинг ҳолидан хабар олишга очиги, бирор яқин одами бўлмай қолади. Яна кўп болали, кам даромадли оилалар оз эмас. Келгусида уларга моддий ёрдам кўрсатиш асосий вазифаларимиздан.

Эндиликда дастлабки ишлар маҳаллада бошланди, десак ҳам бўлади. Жумладан, ҳар бир уй қаршисида ҳашар йўли билан тўй ва матрака учун хоналар қуриляпти. Абай ва Усмон Юсупов кўчалари туташган жойда боғ барпо этилди. Ун олтинчи ва ўн еттинчи уйлар оралиғида эса яна бир тўйхона бунёд этиляпти.

Ҳеч кимга сир эмас, кўп қаватли уйлarning атрофи кўпинча ифлос бўлиб ётганини кўрамиз. Маҳалла атрофлари ҳамisha озода-ю, негадир кўп қаватли уйларда унинг акси. Бунинг кимдандир кутмасдан ҳашар йўли билан ўзлари ҳам қилсалар бўлади-ку. Бунинг учун балки уюшқоқлик етишмас! Бу уйларда маҳалла қўмиталарини тузишдан мақсад ҳам шу эди.

Ҳабибулло НАСРУЛЛАЕВ,
«Лабзак» маҳалла қўмитасининг раиси.

«Чевар» тикувчилик ишлаб чиқариш корхонасида маҳаллалардан келиб ишлаётган аёллар кўпчилигини ташкил этади. Шулардан бири Маҳсума Алиматовадир. У корхонада 16 йилдан бери меҳнат қилиб, жамоа ўртасида ҳурмат қозонмоқда.

Тўлқин Каримов суратлари.

Хушхабарлар Алп Жамол номи берилди

ИСТЕЪДОДЛИ қалам соҳиби Алп Жамол ўзининг ичан-узди ҳангомалари, ўткир ҳажвиялари билан танилган эди. Яқинда Жарариқ мавзесидаги аҳолининг истаклари инобатга олинган ҳолда марҳум ёзувчи яшаган жой — шаҳримиздаги Октябрь районининг Киров маҳалласига Алп Жамол номи берилди.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ.

«Нур» уюшмаси

БУНДАЙ уюшма пойтахтдаги «Умид» маҳалласида тузилди. Унга афғон урушида бўлган 40 нафар байналмилалчи-жангчилар аъзо бўлдилар.

Уюшма раиси Муроджон Ражабовнинг таъкидлашича, жамоа шанба кунлари йиғилиб, маҳаллада ҳашар уюштиришмоқда. Муҳтож кишиларга ёрдам беришаётир. Шунингдек, чойхона қурилишида қатнашмоқдалар. Бундай ишларда А. Саидов, Д. Уроков, А. Муҳаммадиев, Н. Даминов, Р. Қўлтоев, Ж. Бекжонов каби фидойи ёшлар фаол иштирок этишяпти.

Муҳаббат САЪДУЛЛАЕВА.

Кўп қаватли уйларда маҳаллалар тузилаётгани бу турар жойларга эътиборни оширди. Қўйлиқ темир-бетон буюмлари заводида тайёрланаётган маҳсулотлар кўп қаватли уйлар бунёд этишда қўл келмоқда.

СУРАТДА: махсус монтаж бирлашмаси ишчиси Марс Содиқов.

ҲАЁТДА оддий инсонийлик даражасида яшаётган ва шу тариқа одамлар, турли миллат вакиллари орасида дўстлик, биродарлик ришталарини қарор топтираётган замондошларимиз талайгина. Мухтор ака ҳам шундайлардан бири, камтар, камсуқум. Табиатида ажиб фидойилик, дарёдиллик хислатлари сезилиб туради. Тўққиз йилдирки, маҳалла қўмитасининг раиси бўлиб ишламоқда. У доимо кўпчилиكنинг дарди билан яшайди.

Дарвоқе, Мухтор аканинг қўмита раислигига сайланиши ҳам қизиқ кетган. Бир кун ишдан келса икки-уч маҳалладоши ўртага олиб, ўзларига раҳбар этиб сайламоқчи эканликларини айтишди. Нима ҳам дерди, кўпчилиكنинг хоҳишига қарши бориб бўлармиди. Яна ўз маҳалласи. Тезда ишга киришди. Одамларга ҳамдард бўлди. Одамлар ҳам унга суянчиқ бўлишди.

Қилинган ишлар кўп. Биргина кейинги икки-уч йил ичида бажарилганларининг ўзи диққатингизни тортади: маҳалла клуби, болалар спорт майдончаси, йўлларнинг тартибга солиниши ва ҳоказо. Энг муҳими, Мухтор ака маҳалла аҳлини бирлаштириб, улар ўртасида меҳр-муҳаббат уйғотганида бўлса керак.

Илгари маҳалланинг номини

бор эди, холос. Ҳар ким ўзича, бир-бирига қўшилимай яшарди. Энди-чи, хонадонда бирор йиғин ўтадиган бўлса, дарҳол Мухтор акадан маслаҳат сўралади. Дейлик, кимдир тўй қилмоқчи — озиқ-овқат керак, кимдир қиз чиқармоқчи — мебель излайди, бошқа бировнинг қаровчиси йўқ.

Бу киши—биздан ЯХШИЛИК ЯХШИДА!

моддий ёрдам ташкил қилиш лозим. Эҳ-ҳе, яна қанча ташвишлар. Ҳаммасини жойида ҳал қилмасанг муаммо кундан-кунга кўпайиб бораверади.

Яқинда маҳалла аҳли янги масжид қуриш таклифини ўртага ташлади. Аммо қурилиш учун ортиқча ер йўқ эди. Нима қилиш керак? Мухтор ака оқсоқолларга маслаҳат солиб кўрди. Қутилмаганда денг, бу масала ҳам ҳал бўлди-қўйди — Гулсанам кўчасида яшовчи Ориф ана Ҳамдамов ўз томорқасидан 4 сотих ер ажратиб берадиган бўлди. Ҳа, ҳам-

ма гап одамлар билан тил топа билишда экан!

Ҳозирги кунда Ўзбекистон қирқ йиллиги номидаги 26-маҳалла Куйбишев районидаги энг обод ва кўркам масканлардан бирига айланиб бормоқда. «Булар раисимизнинг қуончаллиги, фидойилигидан», — дейишади кўпчилики.

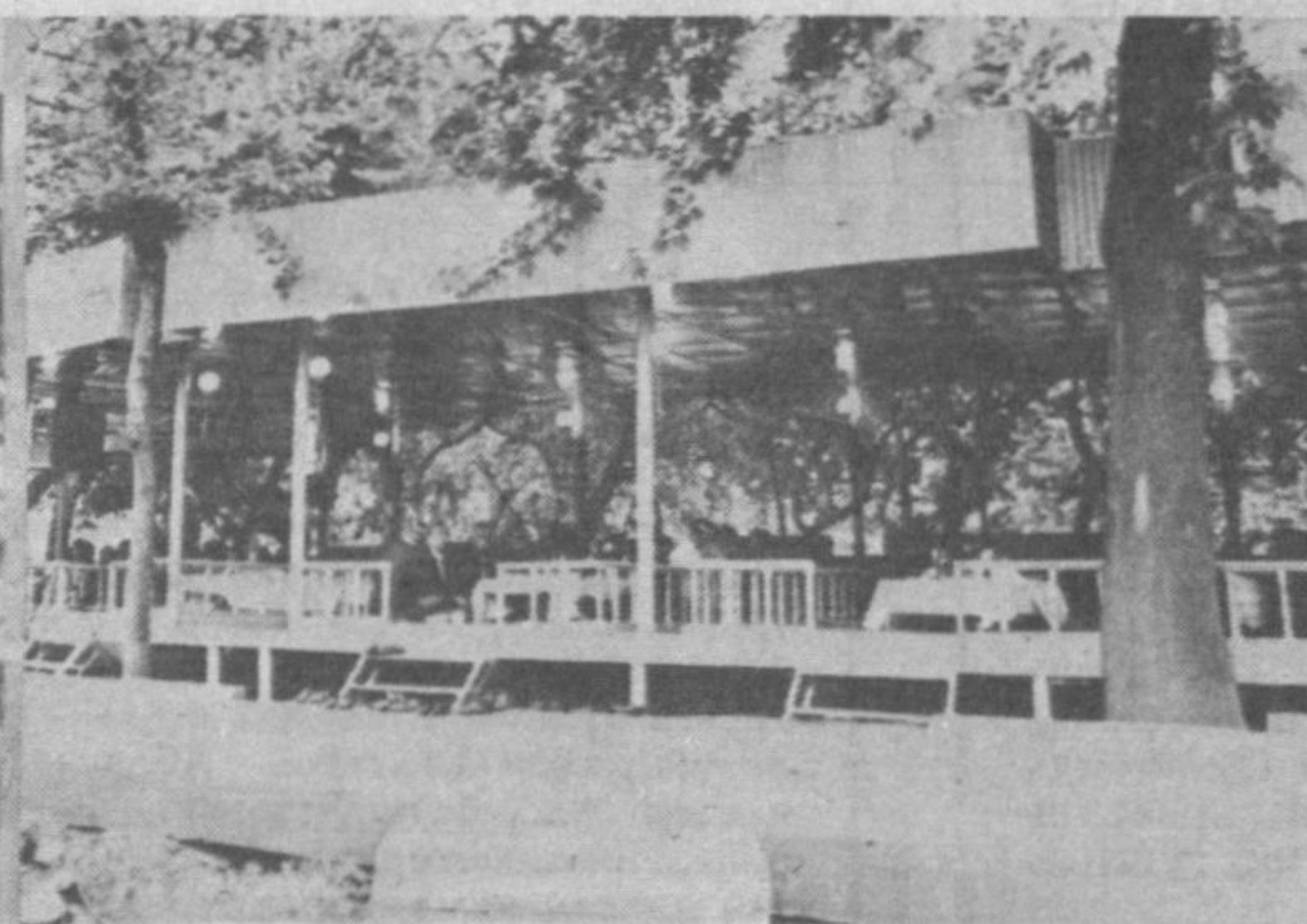
— Албатта, одам бор ерда яхши-ёмон гаплар ҳам ўтиб туради. Бу табиий, — деди Мухтор ака Ҳайдаров биз билан суҳбатда, — шуниси қувончлики, бизда турли миллат вакиллари ҳеч қачон сан-манга боришган эмас. Бир кишининг шодлиги ҳаммани қувонтирса, қайғуси барчани ташвишга солади. Маҳалламизда Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийлари, қаҳрамон оналар яшашади. Улар жамоа аҳлини тинч-тотув, ҳамжиҳат бўлишга чорлаб келадилар. Ўзлари ибрат бўлиб, қўмита ишига яқиндан ёрдам беришяпти.

Бугунги кунда бирор кишини мактаб гапириш ноқулай бўлиб қолди. Аммо макташ, бошқаларга яхшиликни ибрат қилиб кўрсатишнинг йўриғи ўзгача. Биз ҳам ўз фаоллиги билан кўпчиликка ўрнак бўлаётган бир инсоннинг яхши ишларидан руҳланиб, қўлимизга қалам олдик...

Муртазо ҚАРШИБОВЕ.

СЎЛИМ ГУЛШАНДА БИР ОҚШОМ

ЧИЛОНЗОР районида шундай бир маҳалла бор. Унинг аҳил кишилари ҳақида, маҳаллада олиб борилаётган ибратли тадбирлар тўғрисида одамлар оғзидан бол томиб гапиришади. Бинобарин, аҳилликда, ўзаро ҳамжиҳатликда гап кўп экан! Бунини кўни-кеча маҳалла гузарига тўпланган унинг ёшу қарисию ушбу маросимга ташриф буюрган меҳмонлар ҳам фахрланиб гапиришди. Маҳалланинг энг сўлим жойларидан бирида бунёд этилган чойхонаси, шарқираб оқиб турган сув устига ўрнатилган каравотлар, юксак дид ва маҳорат билан сайқалдан чиққан бири-бирдан шинам хоналар чиндан ҳам ҳар бир кишини ўзига мафтун этар эди.

Ҳа, инсон қўли гул деб бежиз айтишмаган. Бунини 1-Чарх Камолон маҳалласи мисолида яққол кўриш мумкин. Бу ерда маҳалла фуқаролари, унинг фаоллари саъйи-ҳаракати билан жуда ҳам шинам ва сўлим гузар бунёд этилди. Унинг очирилиши ҳамда «Тошкент оқшоми» рўзномасининг ўз муштарийлари билан учрашув маросими қатнашчилар қалбида бир олам таассурот қолдирди.

Учрашув оқшомининг очган маҳалла комитетининг раиси, меҳнат фахрийси Абдумалик Мўминов бу

ерга ташриф буюрган азиз меҳмонларни қизгин муборакбод этиб уларнинг ҳаммасини Буюк Ғалаба-нинг 46 йиллиги билан табриклади.

Тошкент шаҳар маҳаллалар иш-ни мувофиқлаштириш Кенгашининг раиси, профессор Қодир Фозилхўжаев маънавий қадриятларимиз ҳақида, халқ расм-русумлари тўғрисида тўхталди. У ҳам ушбу маҳалладан кетиб Ватанимиз озодлиги учун бўлган жангларда қатнашиб у ерда жасорат намуналарини кўрсатган азиз нурунийларни қизгин муборакбод этди.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларининг муҳаррири Эркин Эрнзаров муҳарририят номидан ушбу учрашувни уюштирганликлари учун Чилонзор район Кенгаши ижроия комитетига, маҳалла аҳлига миннатдорчилик билдириб, тўпланганларни Ғалаба байрами билан табриклади.

«Оқшом» жамоаси учун бундай учрашувлар жуда ҳам зарур, — деб таъкидлади у. — Биз шундай учрашувларда халқ дардини, унинг муаммоларини яқиндан билиш имкониятига эга бўламиз. Ана шу боисдан ҳам шундай ошқора мулоқотни биз жуда ҳам қадрлаймиз.

Учрашувда сўзга чиққан олимлардан Билол Аминов ва Фатхулло

Зикриллаевлар «Оқшом» рўзномасида босилаётган мақолалар ҳақида, унинг «Маҳалладош» иловасида кўтарилаётган муаммолар тўғрисида гапириб, ушбу учрашув ҳам узоқ вақт эсда қолажаклигини алоҳида таъкидладилар.

Рўзноманинг «Одобнома» руҳи остидаги мақолаларни онларар доим орзиқиб кутишади, — деб таъкидлади Б. Аминов. — Бинобарин, ёшларнинг ахлоқ-одоби, юриш-туриши ҳам аввало маҳаллаларга боғлиқдир. Тўй ва маросимларимизни камтарона ўтказиш ҳам аввало шу маҳаллалардан бошла-нади.

Инсоннинг оромгоҳи — маҳалла. Бундай гузарлар, оромгоҳлар, сайилгоҳлар маҳалла гултожиси ҳисобланади, — деб таъкидлади Ф. Зикриллаев. — Биз бугун шу боисдан ана шундай ажойиб сўлим гулшани бунёд этган маҳалла аҳлига қизгин миннатдорчи-лик билдираемиз. Ана шундай файзли маҳаллаларимиз тўғрисида «Оқшом» рўзномаси, унинг «Маҳалладош» иловаси мунтазам мақолалар бериб бораётганлиги биз-ларни жуда хушнуд этмоқда.

Ушбу маросимда сўзга чиққан Новза мавзеси маҳитининг хатби-имони Омонуллоҳовчи Исмоил ўғ-лининг гапларини йиғилганлар диқ-қат билан тингладилар:

— Инсонлар ўртасидаги ана шундай ўзаро дўстлигимиз ва аҳил-лигимиз донмий ва мангу бўлсин, бир-биримизга доимо иззат ва ҳур-матда бўлайлик, шу маросимни уюштирганларнинг ҳаммаларига катта раҳмат, маҳалла аҳлига куч-қувват ёр бўлсин...

Оқшом кечасига ташриф буюрганлар санъаткорлар хизматидан ҳам баҳраманд бўлдилар. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Маҳмуджон Муҳамедов, Ўзбекистон ССР халқ ҳофизлари Акмалхон ва Бобохон Сўфихоновлар-нинг неваралари — Шавкатжон ва Фарҳоджон Сўфихоновлар, Жалолхон Холиқов, район 5-маданият уйининг ҳаваскорлари ижро этган куй ва қўшиқлар учрашувга файз бағишладилар.

1-Чарх Камолон маҳалласида ўтказилган бу учрашув унинг қатнашчилари қалбига бир олам қувонч бағишлади. Бундай ибратли тадбирларни бундан буён ҳам мунтазам равишда ўтказиб туришга истак билдирилди.

Саид ЕДГОРОВ.

● СУРАТЛАРДА: 1-Чарх Камолон маҳалласида ўтказилган тадбирдан лавҳалар.

Тўлқин Каримов суратлари.

ҲАР бири ярим метрдан ортиқроқ бўлган, узунчоқ батонларга кўзи тушган киши хайратланмай иложи йўқ. Шаҳримизда бундай ғаройиб нонларни тайёрлаётган тўртта цехдан бири Акмал Икромов районидаги Фурқат маҳалласида жойлашган. Бу ерда ишлаётган новвойлар Украинадан келтириб ўрнатилган қурilmалар билан «муомала» қилишни осонгина ўрганиб олишди.

Нон — ризқ-рўзимиз

ҚОЛИПИ КИЕВДАН, ТАЪМИ ЎЗИМИЗНИКИ

Ҳозир цехда бир сменада беш киши нон тайёрламоқда. Шариф Қайюмов, Абдурасул Жўраев ва Неъматилла Абдуллаевлар ҳамир қорихса, Турғунбой Эгамқулов печка ёнида бўлади. Уста Абдуҳамид Маннопов эса барча жараёнларни бошқариб бораёпти.

— Биз кунига 1200-1300 донадан нон ёпаёмиз, — деди катта уста Тоҳир Саъдуллаев. — Аҳоли эҳтиёжини қондиришимиз учун барча шароитлар муҳайё. Цехимиз пойтахтдаги булочка-қандолатчилик комбинатига қарашли. Ун, ёғ ва бошқа зарур нарсалар билан ўз вақтида таъминлаб туришибди.

Шуниси диққатга сазоворки, новвойлар эрта тонгдан иш бошлашади. Шу боис бўрсилдоқ нонлар нонушта пайтига тайёр бўлмоқда. Шундоқгина, цех ёнидаги 30-магазинда савдо ташкил этилган. Бу ерга келиб нон харид қилаётганлар орасида нафақат Фурқат, балки кўшни Ульянов, Файзулла Хўжаев каби маҳаллалардан келган одамларни ҳам кўплаб кўриш мумкин.

Бундай илқ сўзларни Усмон Юсупов маҳалласидан келган Даврон Саидов, «Оқшом» кўчасида истиқомат қилувчи Турсуной ая Гойибназарова ва бошқалардан ҳам этишдик. Турмушимиз қийин кечаётган шу дамларда дастурхонимизни сифатли нонлар билан тўкин қилаётган аҳил жамоадан аҳоли мамнун.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ,
ТошДД талабаси.

«Маҳалладош»га хат

РАДИО ЭШИТГИМИЗ КЕЛАДИ

ҲОЗИР шундай бир тезкор даврки, янгиликлардан ўз вақтида хабардор бўлиб турмасанг бўлмайди. Хонадонимизга радио тармоғи тушириш мақсадида бундан беш йил илгари Х. Сулаймонова кўчасидаги радио тармоқлари идорасига ариза ёзиб топширган эдик. У ердан ҳеч ким келмади. Шундан сўнг 1991 йилда яна мурожаат қилишга мажбур бўлдим. Ниҳоят идора раҳбари А. П. Саломиккин имзоси билан «Ҳозир иш ҳажми кўпайиб кетганлиги сабабли радио нуқтаси ўрнатиб беришга имкониятимиз йўқ», деган жавоб хати олдик. Очиги, бундай муносабатдан хайрон бўлиб қолдим. Наҳотки тўртта симёғоч орасига сим тортиб бериш шунчалик қийин бўлса?

Ҳурматли муҳарририят! Биз ҳам бошқалар қатори радио эшитгимиз келади. Собир МАҲМУДУЖАЕВ, пойтахтимиздаги Қўрғонча кўчасида яшовчи уруш ва меҳнат фахрийси.

ТАБОБАТ илмининг бобокалони Ибн Сино ҳар бир хонадонда танча, говмиш сигир, чилонжийда, тут бўлишини таъкидлаган экан. Бу бежиз эмас, албатта. Авлодларини ўйлаб ғамхўр, ўз халқига содиқ бўлган аллома.

«Маҳалладош»да танча ҳақи-

равон тақсимлаш билан бирга унинг қуйилишига йўл қўймайди Шунингдек, оёқ, сон ва болдирда томир бўртиб чиқ-шининг олдини олар экан. Ана шундай мўъжизага эга бўлган танчалардан кейинги пайтда фойдаланмай қўйганимиз ечи-нарлидир.

Акс садо

АЛЛОМА ҲАМ ТАВСИЯ ЭТГАН

да мақола (шу йил, 3-сон) эълон қилингани кўпчилик қатори менда ҳам катта қизиқиш уйғотди. Улуғ Ватан уруши даврида дахлиз, уй ва айвонимизда уч хил танча бўларди. Одатда биринчиси жийда ва ўрик дарахтининг чўғи, иккинчисига таппи чўғи, учинчисига эса писта кўмир чўғи солингани ёдимда. Қўшнилاردан бирортасининг боласи шамоллаб қолса дарров бизникига олиб чиқишарди. Бузим беморни кўздан кечириб, баданига «пир» ёғидан суртиб, уқалаб қўядилар. Бола мос танчага элтилганда бадани илиб, тер қуйилиб йиғлаб ўзига келарди.

Табобатдан хабари бўлган бузимнинг айтишларича, танча қон айланишини инсон танасида

Анвар АҲМЕДОВ,
ўқитувчи.

МУҲАРРИРИЯТДАН: «Танча» мақоласи эълон қилинган муштарийларимиздан жуда кўплаб фикрлар билдирилган хатлар олдик. Масалан, меҳнат фахрийси А. Набиҳўжаев қовуғи шаволлаб қолиб, касалхонада даволаниб чиққач, шифокорлардан бири қишда танча атрофида ўтиришни маслаҳат бергани ҳақида ёзади. Мана, отахоннинг уйда 10 йилдан бери танча бор экан. Тошкент районидаги «Гултепа» маҳалласида яшовчи Р. Раҳмонов эса бод касалликлари электр сандалда даволанаётгани, шундай экан танча зарурлигини таъкидлайди.

ХАМИДУЛЛА ака асли ҳасимомлик, «Қурилиш» маҳалласидан. Ўзи шаҳарда ўсиб-ўлғайса ҳам юраги доимо далага талпинарди. Бахтини қарангки, умр йўлдоши Минаввар табиятан худди ўзига ўхшаш чиқди.

муш тортиб қолганида одатда неваралари жонига оро киради.
— Буважон, отга миндириб, айлантриб келинг.
— Мени ҳам...
Бахтига шулар омон бўлишин, ишқилиб. Оқшом

Пир бадавлатларимиз

БАХТИ БАРКАМОЛ

— Ҳамидулла ака, Сизга кўпдан бери бир нарсани айтмоқчи бўлиб юраман, — деб қолди у бир кун тушлик қилишарканда. — Озгина еримиз, сигир-бузоғимиз бўлишини жуда орзу қиламан. Кенг жойларда яшашнинг гаши бор.

— Кўнглимдаги гапларни айтдинг, хотинжон — жўшиб кетди Ҳамидулла ака. — Менга айниқса ҳовлидан бир ариқ тоза сув оқиб ўтиб туриши ёқади. Эрталаб тандирдан узилган иссиқ нонни сувга ботириб есанг, ҳаётга қайта келгандек бўласан.

Умр-оқар дарё, деб бежиз айтишмаган экан. Йиллар бир-бирини елдек қувиб ўтди. Мана, ўша кунлар келиб, бу оила ҳозир Тошкент районидagi Ҳасанбой қишлоғининг энг сўлим гўшала-ридан бирида яшамоқда. Аммо энди Минаввар ая ҳаётда йўқ. Уч йил бурун хасталик туфайли вафот этди. Ҳамидулла ака севимли ёри билан ораулашганлари, биргаликда ўтган ширин дамларни эсласа кўзлари ёшланади. Ўй суриб, хо-

тушганда экинлар яшнаб турган далаларни айланиш кишини тўлқинлантириб юборади. Йўл-йўлакай савол беравериб чарчатаётган мана бу болажонлар Ҳамидулла акага болалигини эслатади. Ғира-ширада уйга кириб келишганда ўғил-келиндар дастурхон атрофида уларни кутиб ўтиришган бўлади.

— Дада, келақолинглар, овқат совиб, қолади.
Бир қарашда бу хонадон ён-атрофдагилардан ҳеч қандай жиҳатлари билан фарқ қилмайдигандек туюлади. Лекин байрам, дам олиш ёки туғилган кунлар келганда худди тўйхонадек гавжумлашиб қолиши ўзгача, фойзли.

Ҳамидулла ака билан мевадари дахлалар соя-салқин солиб турган ҳовлидаги стол атрофида ўтириб суҳбатлашадиганимизда невараларини ҳисоблаб чиқдилар. 40 та экан.

— Эртага Қажрамоннинг туғилган кун, — дедилар пиёлада чой узатиб. — Синфдошлари, қариндош-

уруғлар келишади. Бечора отаси Лутфулла пешонамизга сиғмади. Ёдгорлик деб, неварамни онасига бермай олиб қолдим. У ҳам табият шайдоси. Айниқса қушларга ишқибоз. Рўпарангиздаги қафасларда сайраётган қорейкалар уники.

Ҳамидулла ака ўн фарзанд, келин ва неваралар даврасида бахтиёр ҳаёт кечирмоқда. Ўғиллари Абдулла, Асатилла, Сайфулла, Зиёдилла бир-бирлари билан иноқ. Қизлар ҳам оиласи билан йўқлаб туришади. Ҳозир бир ҳовлида яшаб бир қозондан овқат еяётган уч келин-ку қайноталарини ўтказишга жой топишолмайд.

— Бу хонадонга Дилдора билан қўш келин бўлиб тушганмиз, — деди Муқаддас. — Қайнонам билан икки йил бирга яшаган бўлсан сира ёмонлик кўрмадик. Доимо «болам, болам» лаб иш ўргатардилар.

Дарвоқе, Асатилла жамоа хўжалигида деҳқончилик қилади. Ҳозир 1 гектардан ортинг ерга қарам, картошка, помидор экиб, парварниш қилаётти. Ҳамидулла ака пенсия ёшида бўлса ҳам тиниб-тинчимайди. Савдо соҳасида ишлаб, бўш қолди дегунча далага ошиқади. Ҳа, унинг табияти шунақа. Энди невараларини шунга ўргатаётти. Баъзан уларни етаклаб олади: Муаззам, Фотима, Зухра, Муқаддас, Муҳаббат, Қажрамон, Мушарраф...

— Бир кун эрталаб ишга кетаётсам ортимдан келишим Муқаддас шовшганча югуриб келиб қаққиб қолди. — дея эслади Ҳамидулла ака. — «Ҳа, нима гап, тинчликми?» — деб сўрасам, «Сейфингизнинг калити қолиб кетибди, яна овора бўлиб қайтиб келиб юрманг», деди. «Ваҳиманг кўрсин, одамни қўққитиб юбординг-а», дея миннатдорчилик билдириб, йўлга тушдим. Бу қолни танишларимдан бири кузатиб турган экан, «Қани энди менинг келишим ҳам шундай меҳрибон бўлса», деди хавас билан. Ишонасизми, кўнглим тоғдек кўтарилди. Бўлмасамчи, бундай баркамол бахт ҳар бир қайнотага насиб қилавермайди. Ҳаётда Ҳамидулла ака Раҳматуллаевдек пиру-бадавлат бўлиб яшаш кўпчилигининг орзуси бўлса керак. Зеро, умримизнинг асосий мазмунидан бири ҳам шу-да!

САЪДУЛЛА ШОДИЕВ.
© СУРАТДА: катта хонадон ҳаётидан бир лавҳа. Эртада меҳнат фахрийси Ҳамидулла акани кўриб туриб-сиз.

Маҳкам Ҳакимов сурати.

Миллий удумларимиз

САЛОМЛАШИШ ВА КЎРИШИШ ОДОБИ

Саломлашиш, кўришиш, илтифот, тақаллуфларнинг бу қадар кўпчилиги ва турли шаклларида амалга оширилиши халқимизнинг ғоятда одамшаванда, меҳмондўст, меҳрибон, инсоннинг қадр-қимматини жойига қўядиган ҳислатларга эга эканлигининг ёрқин ифодасидир. Бу эса одамийликнинг куйидаги оддий белгилари орқали рўёбга чиқади.

Кўл бериб кўришиш. Ҳар иккала кўришувчи ўнг қўлини бир-бирига узатиб, қафслар мулоим қилиб, энгил силтади. Бундай кўришиш ўртоқлашиш, бирлашиш, дўстлашиш маъносини англатади. Бу саломлашишнинг энг оддийи ва оммавийи бўлиб, эркаклар, аёллар, қариялар, ёшлар — барча баробар қўллайдиган шаклидир. Дунёдаги барча халқлар учун умумий ва тушунарли бўлган байналмилал саломлашиш ҳам шу.

Қучоқлашиб кўришиш. Қариндошлар, ёр дўстлар ва бир-бирига жуда қадрдон бўлган кишилар ўзоқ вақт кўришмай, сўнг учрашганда адо этиладиган саломлашиш шакли. Бунда: аёл билан аёл, эркак билан эркак, она билан бола, ота билан бола, тенгқур билан тенгқур, ака билан ўка, опа билан сингил бағрини бағрига бериб, бир-бирини маҳкам қучоқлайди ва шу пайт ҳол-аҳвол сўрашиш билан бир-бирларига яхши тилакларини айтишади.

Катталарнинг ёш болалар билан кўришиши. Ёши катта киши (эркак, аёл) меҳмон бўлиб келган хонадондаги болалар билан ҳам кўришиб чиқиш шарт, бунда меҳмон ғоят мамнун бўлади. Кўришувчи боланинг пешонасидан ўпиши, унга «сизлаб» муносабатда бўлиши билан бирга: «Катта бўлапсизми!», «Уқийлар яхшими!», «Дастёр бўлиб қолдингизми!» — деб сўрайди, елкаси ёки пешонасини силлайди.

Қўлини кўчракка қўйиб саломлашиш. Бу саломлашишнинг энг маъқул шаклларида бири бўлиб, жуда кенг тарқалган. Бир доно отахоннинг айтишига қараганда, одам ўзига яқин, севган, ҳурмат қилган, меҳрибон, қадрдон бўлган дўст-кишини учратганда юраги «жиг» этиб кетади. Унг қўлини чап кўчракка, яъни юрак устига қўйиб саломлашиш ана шундан келиб чиққан экан. Бунда бош ҳиёл олдга эгилган ҳолда: «Ассалому алайкум!» — дейилади. Маъноси: «Сизга тинчлик тилайман!» — дегани. Алик учун жавоб: «Ва алайкум ассалом!» — «Мен ҳам сизга тинчлик тилайман!» Саломлашишнинг бу шакли беш хил вазиятда амалга оширилади:

1. Кўча-кўйда таниш-билишни учратганда.
2. Ҳурматли одамни кўрганда.
3. Таниш бўлмаса ҳам кекса одам ёнидан ўтиб кетаётганда.
4. Кўпчилик ўтирган издаҳомга кирганда.
5. Кўл бериб кўришиш мумкин бўлмаган бошқа ҳолларда ана шу таъзим бажо келтирилади.

Кўл қовуштириш. Бу ҳам саломлашишнинг анча кенг тарқалган шакли бўлиб, иккала қўлини киндик устига қовуштириб, бош сал олға эгилган ҳолда саломлашади, ҳол-аҳвол сўраш-илади. Саломлашишнинг ушбу шакли куйидаги тўрт ҳолатда амалга оширилади.

1. Ғоят ҳурматли кексани учратганда.
2. Тўйхона дарвозаси олдида кўпчилик меҳмонларни кутиб олаётганда ва кузатаётганда.
3. Таъзимга борганда.
4. Яна тўй, байрам ва биров бошқа йигин дастурхонига тайёргарчилик қилиётганда ёш йигитлар келиб қўл қовуштириб туриши — «Буюраринг, хизмат бўлса бажаришга тайёрман!» деган маънони билдиради.

Ўпишиб кўришиш. Ота-она билан болалар, ака-ўка, опа-сингиллар, энг яқин қариндош ва ёру-биродарлар ўзоқ вақт кўришмай, сўнг учрашганларида қучоқлашиб, пешона ва икки юздан ўпишиб кўришишади. Оғиздан ўпишиш тигиёна нуқтаи назардан ўзбеклар орасида урф бўлмаган.

Карим МАҲМУДОВНИНГ «Меҳмоннома»сидан.

«Маҳалла» дастури қандай бажарилмоқда?

«ДАРАХТЛАРГА СУВ БЎЛГАНДА ЭДИ...»

ТОШКЕНТ шаҳар ижроқўми мажлислар залида «Маҳалла» дастури бажарилишининг шу йил биринчи чораги якуни муҳокама этилди. Мажлисида пойтахтдаги маҳалла ва мазе кўмиталарининг раислари, шаҳарни ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ва суғориш билан шуғулланаётган мутасадди ташкилотларнинг вакиллари иштирок этишди. Давра суҳбатини Тошкент шаҳар маҳаллалар иш-ни мувофиқлаштириш Кенга-шининг раиси Қ. ФОЗИЛҲУ-ЖАЕВ бошлаб берди:

— Бугунги учрашувимиздан кўзланган мақсад шаҳримизда-ги маҳаллаларда тўпланиб қолган муаммолар билан

яқиндан танишиш, «Маҳалла» дастурининг бажарилиши ва келгуси режаларни белгилаб олишдан иборат. Уйлаётганимиз, давра суҳбати иштирокчилари ўз фикр-мулоҳазалари билан рўй-рост ўртоқлашадилар.

М. ЗУФАРОВ, Тошкент шаҳар ижроия кўмитаси раисининг ўринбосари, вазифасини бажарувчи, ободонлаштириш бош бошқармасининг бошли-ғи:

— Маҳалла ва мазе кўмиталари раислари ободонлаштириш, аҳолини газ, сув билан таъминлаш ва бошқа муаммоларни ҳал этишда мутасадди раҳбарлар билан алоқани янада мустаҳкамлаб иш олиб боришлари зарур. Ҳар бир районга санитария назоратчи-лари бириктирилган. Бундан буён ойда икки марта бажарилган ёки амалга ошмай қолган режалар хусусида фикрлашиб борамиз.

Р. ЖУМАНАЗАРОВ, Тошкент шаҳар санитария-милиция бўлими бошлиғи.

— Районларга бириктирилган озодагарчиликка жавоб-гар масъул милиция ходим-лари ҳам йиғинда иштирок

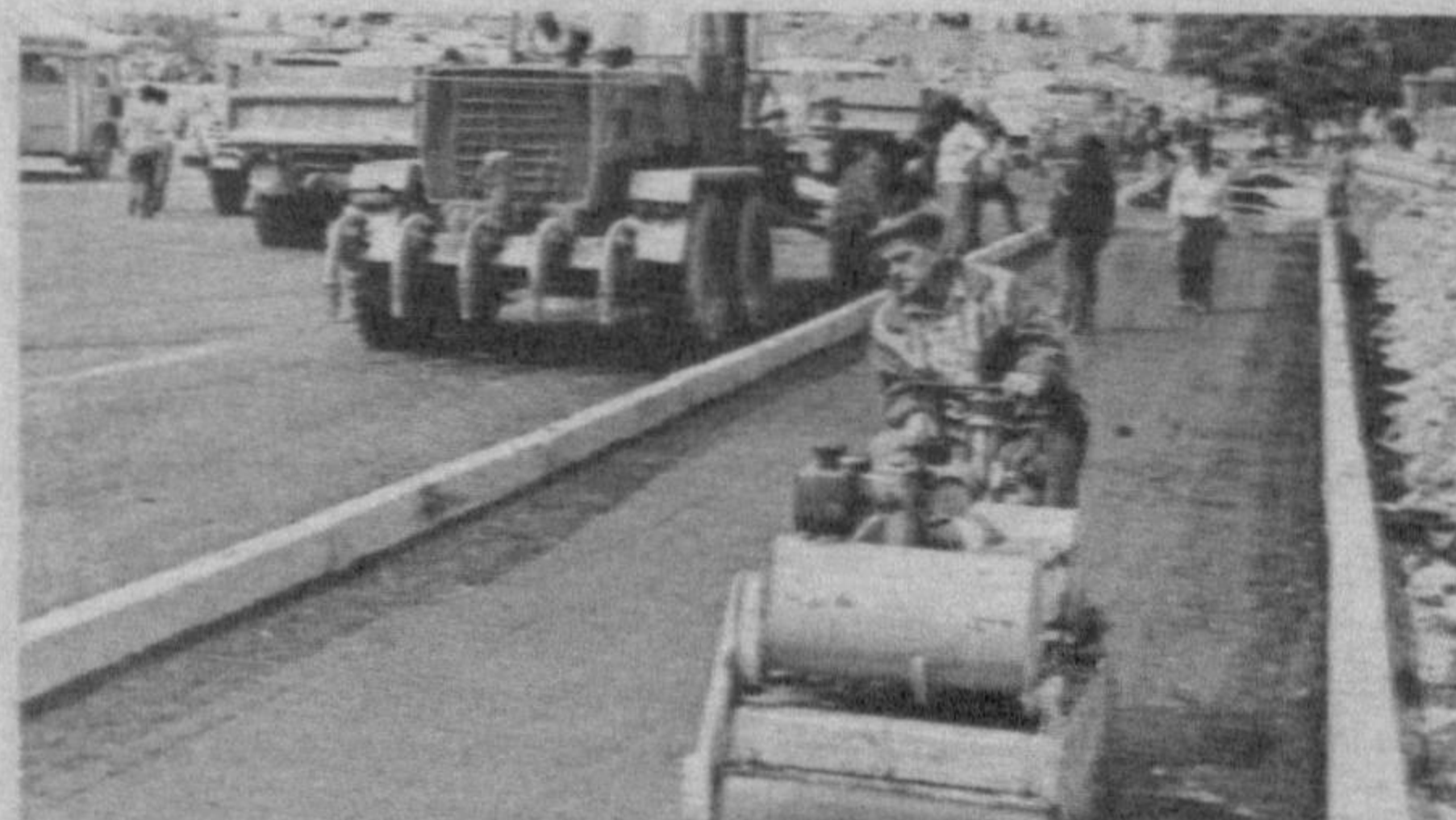
этишяпти. Кейинги пайтда атроф-муҳитни ифлосланти-риш ҳоллари кўп содир бўл-моқда. Асосий вазифа эколо-гиянинг бузилишига йўл қўй-маслик, аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб боришимиз зарур.

Давра суҳбатида шунинг-дек, Киров райониде ташкил этилган мазе кўмиталари Кенгаши ҳақидаги масала ҳам кўрилди. «Водоканал» трести бошлиғининг қурилиш бўйича ўринбосари А. Пак, «Ташгаз» бирлашмаси раиси ўринбоса-ри Т. Шокиров, Тошкент ша-ҳар ободонлаштириш бошқар-масининг бўлим бошлиғи Н. Толибжонов ва бошқалар сўзга чиқиб ўз фикр-мулоҳа-заларини билдирдилар.

Нодира АБДИРИМОВА.

ЙЎЛСОЗЛАР ҲИССАСИ

МАҲАЛЛАЛАР тобора гў-заллашиб, кўркамга кўрк қў-

шилиб бораёпти. Бунда жум-хурият автомобил йўллари Вазирлиги «Тошкент-ободон-чилиги» бирлашмаси йўлчи-ларининг ҳиссаси каттадир. Жа-моа олдига шаҳардаги ма-ҳалла кўчалари, тор кўча, шунингдек, майдончаларни таъмирлаш ҳамда созлаш вазифаси қўйилган.

Шу ўринда бир нарсани ай-тиб ўтиш зарур. Пойтахтнинг Эски шаҳар қисмидаги Ботир Зокиров кўчаси «Чор-су» бозори ва 8-турғуқхонага ўтишни, бундан ташқари тўрт томондаги шоҳ кўчаларни

боғловчи вазифасини бажара-ди. Шу бонс бу кўчани зуд-зуд билан таъмирлаш бир-лашманинг ялғор 2-йўл участ-каси ишчилари зиммасига юк-латилди.

Ўз вақтида етказиб турил-ган ашёлар ва техниканинг узлуксиз ишлаш туриши ма-зкур объектни муддатидан аввал ва сифатли топшири-лишига замин бўлди.

Ҳ. МАҲМУДОВА.
СУРАТДА: Ботир Зоки-ров кўчасини таъмирлаш пай-ти.

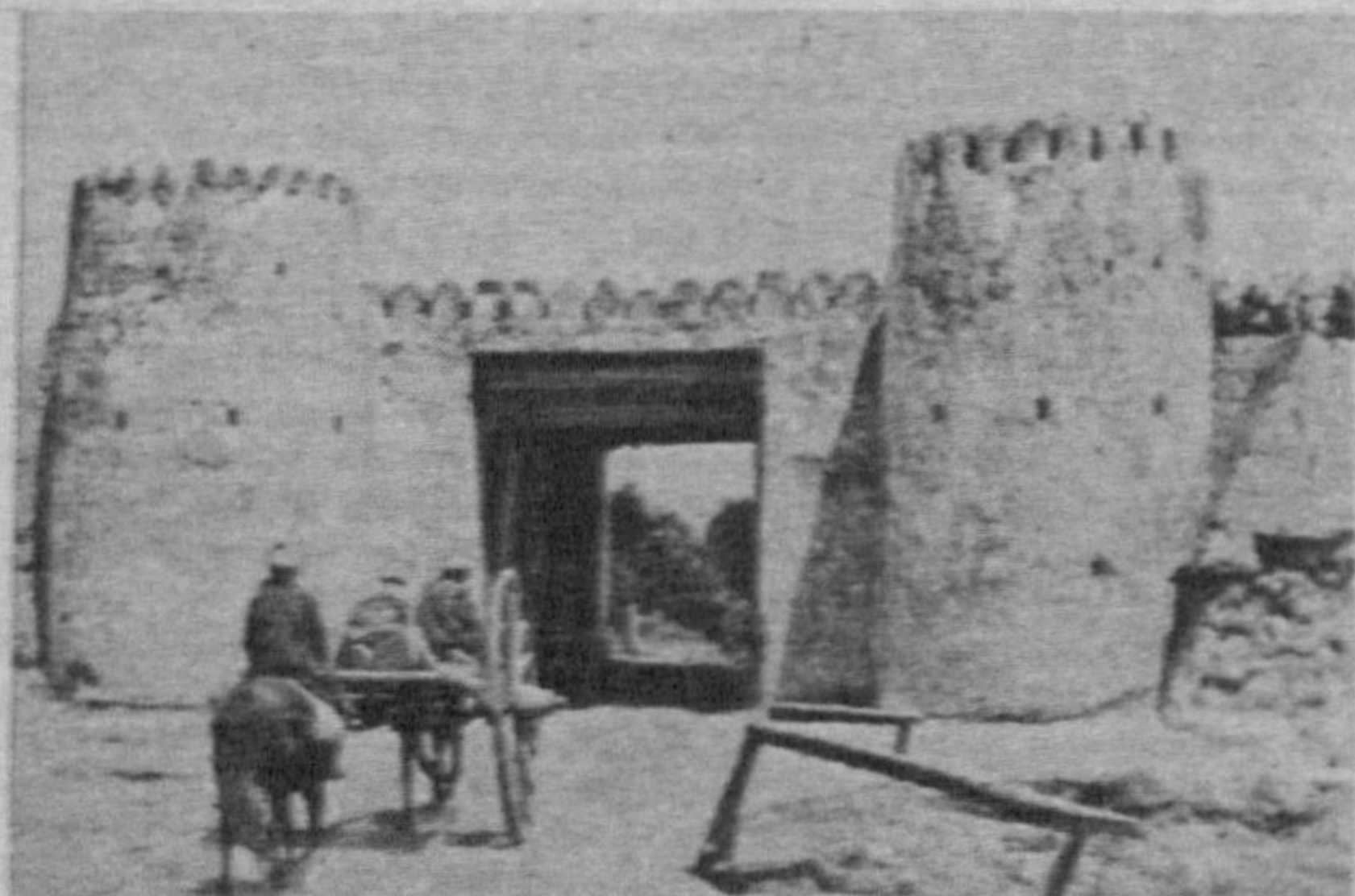
В. Иванов сурати.

Қўқон

ХІХ асрнинг бошларида Фарғона водийсининг энг обод шаҳарларидан бири — Қўқондан Шош томонга чиққан карвон Тошкентнинг Шайхантахур даҳасига қарашли Қўқон дарвоза олдига етганда тўхтаб, кейин шаҳарга киритилар эди. Эндиликда номи бор-у, ўзи йўқ ушбу дарвоза қарда жойлашган экан, деган савол беихтиёр ҳам-шаҳарларимизни қизиқтирса керак.

Тарихдан маълумки, ўша даврда Қўқон хони Тошкентни босиб олгандан кейин шаҳар ҳудуди кенгайди. Қўқонликлар Анҳор (Бўзсув) сувининг бўйига ўзлари учун қўрган — Урда қурдилар. Унг томонда шаҳарнинг муҳофаа девори бўлган. Рўпарада эса дарвоза (Шайхантахур) қад кўтарганди. Урда Қўқон хонлигининг ноиблари учун муҳофаа вазифасини ҳам ўтаган.

Манбаларда ёзилишича, истеҳкомга 10 мингта яқин қўшин жойлаша оларди. Унинг атрофи икки қатор тош девор ва ҳандақ, шаҳар томони девор ҳамда кенглиги 50 аршин келадиган чуқур канал билан ўралган эди. Истеҳком марказидаги тепаликда баланд тош деворлар ва 7 аршин чуқурликдаги уч қатор ҳандақ ўраб турган қаср қурилган.

Олимлар, тарих фанлари докторлари Х. Зияев ва Ю. Бурияковнинг маълумотига қараганда, Тошкент 1865 йилда Россия томонидан босиб олинганидан кейин қалъани чор қўшинларининг казак пйёда ва артиллерия қисмлари эгаллайди. Жанубий девор олдидидаги ҳандақ ўрнини Воронцов шох кўчаси (Х. Сулаймонова кўчаси), шарқий девор олдидида эса Шахрисабз кўчаси пайдо бўлди. Урда қалъасининг емирилган гарбий деворлари ўрнини Анҳор каналига ташташган майдон эгаллади.

ХІХ асрнинг 30 йилларига келиб Урда шаҳарга қўшиб кетди. Анҳор чап томонига янги девор қурилиб бу ҳудуд янада кенгайди. Энди қалъа шаҳар ичига ўтди. Лекин шунда ҳам ўрнатилган тўпларнинг оған аввалгидек марказга қаратилганди. Шаҳар ичидида қолиб кетган эски девор бузиб ташланди, қўшиб олинган ерлар эса тезда ўзлаштирилди.

Шаҳарга қўшиб олинган янги ҳудудга асосан қўқонликлар жойлашилди. Улар орасида Қашқардан кўчиб келганлар кўп эди. Қўқон хони бу кишиларга меҳр-шафқат кўрсатиб, кўпчилигини Тошкент ва ўзига қарашли бошқа шаҳарларга жойлаштирди. Қўқондан юборилган матбуотчилар ҳам янги ерларга уй қуриб, боғ яратиб жойлашиб қолдилар.

Қўқон ҳарбий гарнизонининг казармалари ва ҳарбий омборлар қўрғоннинг ичидан жой олди. Хоннинг Тошкентдаги ноиб — бекларбегининг маҳкамаси ва хон саройи ҳам шу ерда эди. Шунинг айтиб ўтиш зарурки, хон Тошкентта келган вақтда ҳоким ва қозилар аҳолини Қўйликқа йиғиб, уни тантана билан кутиб олардилар.

Айрим ҳолларда Чирчиқ бўйидан то шаҳарга киргунча отлар ўтадиган йўлга гиламлар, палослар, газламалар поёндоз қилиб тўшаларди. Бироқ, тошкентликлар Қўқон хонлигининг ҳеч қачон итоатли фуқаролари бўлган эмаслар. Зулм ҳаддан ошиб кетган вақтларда шаҳар аҳолиси исён кўтарар эди. Бу ҳақда ўзбек халқининг сеvimли фарзанди, ёзувчи Абдулла Қодирий ҳам ўзининг «Ўтган кунлар» романида қайд этганлар.

ХІХ асрнинг ўрталарига келиб, Тошкент Россия билан Урта Осиё ўртасидаги савдо-сотиқнинг асосий марказига айланди. Шаҳар аҳолиси асосан четдан келган кишилар ҳисобига кўпая борди. Тошкентда судхўрлик, савдогарлик билан шуғулланувчи ҳиндулар ҳам пайдо бўлди. Янги маҳаллалар, мавзелар вужудга келди. Шаҳар атрофида сугориладиган ерлар кенгайди. Кейинчалик Анҳор ва Салор ўртасидаги жуда катта бўш ерда янги шаҳар қурила бошланди. Қўқон хонининг собиқ Урдасига қарашли қудуқ ҳам унинг доирасига кирди. Анҳор эса Тошкентнинг эски ва янги шаҳарларини бир-биридан ажратувчи чегара бўлиб қолди.

Бизноз АМИНОВ,
адибунос.

КЕЧАГИНА кўриб, гаплашиб турган одамнинг ҳақида бугун хотира ёзиш жуда қийин бўлар экан. Тожибой отанинг оламдан ўтганларига ҳеч ишонгим келмайди. Баланд бўйли, оқсарикдан келган, фақатгина нигоҳларида оғир ғам юки чўшиб қолган отахон билан яқиндагина суҳбатлашган эдим. У киши яшайдиган Қизил Ўзбекистон маҳалласининг «Мухбир» кўчасидаги ҳовлиларига боргандим. «Ота, сизни газетага ёзмоқчиман», дегандим ўшанда. Улар бўлса... Келинг, яхшиси ўша—сўнгги учрашувни бир бошидан диққат қилақолай.

Тожибой ота Мажинов Улуғ Ватан уруши жанггоҳларидан омон қайтган одам. У киши ҳақида маҳаллада уюштирилган бир-икки йиғин ва гурунгларида эшитган эдим. Доимо бир суҳбатлашиш истаги тугиларди. Айниқса, байрам арафасида бу камтар инсонни йўқлаб борсам, дердим. Шу йилнинг февраль ойи эди. Кўнглимдаги мақсад амалга ошди. Мени истараси иссиқ, олтимиш ёшлардан ошган аёл қарши олиб, ичкерига бошлади. Уйда ўқилар, қизлар, набиралар жам экан. Аммо отахон кўринмасдилар. Уйдагилар билан ҳол-аҳвол сўрашгач, мударрамини билдирдим. Онахон бир оз жим бўлиб қолдилар. Сўнг: «У киши ўтмишни гапиришни ёқтирмайдилар. Айниқса, уруш ҳақида» дедилар.

— Шундай бўлса ҳам бир уриниб кўрай, — дедим умид билан.

— Майли, хоҳишингиз.

Отахонни ичкериди уйдан чиқариб чиқинди. Фотиҳа ўқилгач ўқиллари, келинларидан ишлари ва турмушлари ҳақида обдон сўраб чиқдилар. Сал орага жон киргандай бўлди.

— Хуш келибсан, нима иш қилсан, болам? — сўрадилар отахон навабат менга келганда.

— Журналистман, ота.

— Ҳа, тузук. Болаларинг борми?

— Иккита ўғлим бор.

— Балли! Уларни яхши тарбия қил, бировдан ҳам бўлмасин. Авайлаб-асра, ҳаргиз танига тикон кирмасин!

— Дадажон, — гапга қўшилди катта келинлари Машхура

опа, — сизни кўрай, суҳбатлашай, кўрган-кечирганларини гапириб берсалар қаламга олай, деб келибдилар. Нима дейсиз?

— Утганини эслатиб нима қиласизлар, болам?

Ёдномалар Камтарлиги ярашарди

Отахон жим бўлиб қолдилар. Бир оздан сўнг қалтираб бораётган қўлларига дастурмолча олиб, унсиз йиғлай бошладилар. Жуда ноқулай аҳволга тушиб қолдим. Нима дейишимни билмайман. Онахон «айтмовдимми», дегандек менга қараб қўйдилар. Нима дейиш мумкин. Бобом тенги одамнинг ич-ичдан куюниб йиғлашини кўриш жуда оғир ботди. Бир оғиз сўз тополмай лол бўлиб қолдим. Машхура опа жуда ажойиб жузвон экан. Ҳаммининг жонига оро кирди. Отанинг кўнглига йўл топди.

— Ўша кунларни бизлар кўрдик, сизлар кўрманглар, болам. Илоё бошларингиз омон бўлсин, дедилар Тожибой ота кўзларини артер экан. — Сен қизим, мана аягини ёз. У яхши аёл, жафокаш.

— Аямни қачон учратгансиз, ота?

— Биз бирга катта бўлганмиз. Холамининг қизи эди. Унинг Мамадали деган акеси бўларди. Иккаламиз бирга кетганмиз, фронтга. У фин урушида нобуд бўлди, бечора. Фронтда кечган кунларим ҳақида сўрама, болам. Урушнинг ўзи ҳам, номи ҳам қулоғимга ёмон эшитилади. Ойламага соғ-саломат қайтиб келганимга ҳали ҳам ишонгим келмайди.

Отахон яна бироз суҳбатлашиб ўтирдилар-да, ўз хо-

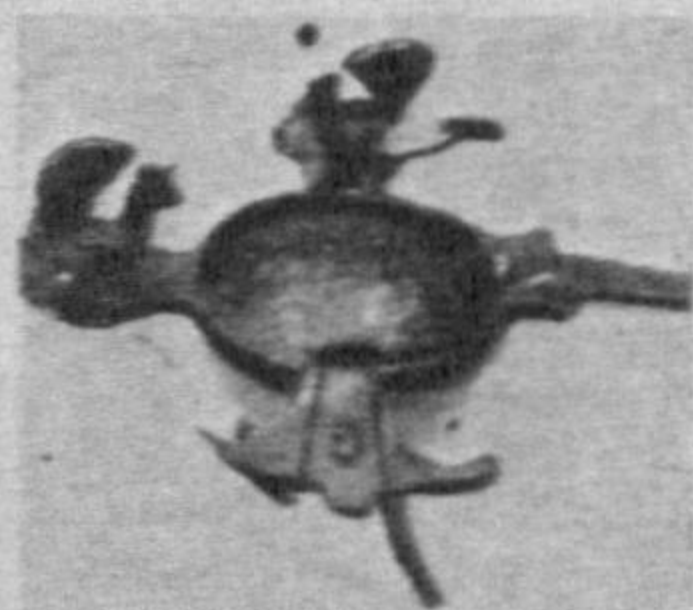
наларига чиқиб кетдилар. Ота кетгач, Мухтабархон ая ичкеридан бир тугунча кўтариб чиқдилар. Уни очиб қарасак турли орден-медаллар ва ташаккурномалар, уруш вақтида жанггоҳларда олинган суратлар бор экан. Уларни кўриб ҳангу манг бўлиб қолдим. Чунки отадаги камтаринлик бутун бўйи-баста билан намоён бўлган эди.

— Илгари сўраганларга жангдаги хотираларидан айтиб берардилар,—деб ҳайлимини бўлиб юборди ая. — Кейин-кейин ҳеч гапирмай қўйдилар. Киевлик Павел деган бир қўли негирон ўртоқлари бизникога доимо келиб турарди. Тожибой отангиз қуролдошларига ош дамлаб бериб юрганини ўшанда билганман. Павел ака қачон ўйимизга келса дарров «Опа, ош қил ош мазза» дерди. Анча бўлди келмаганига.

— Байрам кунлари дадаларни бирор жойга йўқлаб қолишса шундай чиқиб кетарардилар, — деди Машхура опа, қайнонасининг гапини маъқуллаб. — Болалар оталари билан фахрлангиси келса керак-да, «Орденларини тақиб олсинлар», дейишса қулоқ солмасдилар. Уруш қатнашчилари учун берилган имтиёزلардан ҳам фойдаланишмас экан. Фақат мен келин бўлиб тушганимдан сўнг унча-мунча фойдаланадиган бўлдим. Шукр, мана энгил машинамиз бор, телефон... Дўкондан озиқ-овқат олиб турамиз, ҳеч нарсадан камчилигимиз йўқ.

Талабалар шаҳарчаси яқинидаги бу хонадондан қайтар эканман, онла аъзоларига ҳавасим келди. Айниқса, отанинг чин инсон эканликларига қойил қолган эдим. Ота кенжа қизлари Гулнора ни тиббиёт ҳамшираси қилиб ўқитган эканлар. Гулнора мени ярим йўлгача кузатиб қўйди. Гарчи айтиб бермаган жанггоҳларини қаламга олманган бўлсамда, барибир Тожибой ота Мажинов ҳақида ёзгим, уруш аъзоларини бошидан кечирган бир инсон хотираси олдида бош эггим келди...

Инобат НОРМУРОДОВА,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

Унутлаётган меросимиз ЎСМАДОН

ЎСМАДОН — Шарқ аёллари ўсма сиқиб, сувини соладиган ихчам мис идишдир. Ўсма суви бу идишда суюқ тортиб, қошга қўйилганда тез қолади. У мистерлар томонидан ўте дид билан яратилганки, ўсма қўядиган чўп ўрни ҳам қолдирилган. Унда икки қуш тасвири бор. Кўриниши булбулни эслатади. Булар «ошиқ-мошиқлар» рамзидир. Айтишларига қараганда, хотин-қизларнинг безак буюми ҳисобланган ўсмадон илгари хон саройларида бўлган экан. Олдий аёллар эса ўсмени пиёла орқасига сиқиб қошларига қўйишган.

Ўсма қадрини билган Шарқ аёллари уни фақат қошларига эмас, кийимларига, холлари устига ҳам қўйишган. Шундай қилинса қош-кириклари ўстириш билан бирга ёзда ором бағишлаб, иссиқ тафтини оларкан. У қош тўкилиши, бош оғригидан ҳам сақлайди. Одатда бу ўсимлик баҳорда сепилади. Ўзбек хонадонларида ёз бўйи унинг майсаларини кўриш мумкин.

Аёлларимиз ўзларига оро беришни ёқтиришди. Қалам, фериклар эса қошни қорейтиради, холос. Улар яхшиси саломатликка қони фойда ўсмадон фойдаланган маъқул эканлигини унутмасликлар зарур. Шундай пайтда хонадонларимизда ўсма сиқадиган махсус идиш йўқлиги кишини ўйлантириб қўяди. Ҳалиям кеч эмас. Турли кўринишларда ўсмадонлар ишлаб чиқарилса кўнглидагидек бўларди. Менимча кўпчилик ана шу фикрда.

Махмуд АХМЕДОВ.

Тожибой тажанг шаҳар кезади

ЧИПТАЛАР КЕРАКМИ? БЕМАЛОЛ...

ОҚТЕПА бекатида трамвайга чиқмоқчи бўлиб, рўпарадаги дўкончада ўтирган аёлга бир сўмлик узатдим.

— Учта чипта бериб юборинг.

Сотувчи ўзича нималарнидир гапириб, пулни ҳаммасига чипта берди.

— Нима қиламан шунчани?

— Ортиқчасини сотиб юборарсиз...

Ҳайрон бўлиб турганимда бир йигит дарчага яқин келди.

— Қайтимага майда йўқ, бир сўмлик олавер, — деди сотувчи унга ҳам бир шода чипталарни узатар экан.

— Бир талай майдангиз бор-ку. Мен қишлоққа кетаман — деди йигит нозиб бўлиб.

— Э, бор ишингни қил, олмасанг ҳаммасини қайтариб бер!

Бундай муомаладан бошқа йўловчилар ҳам баҳраманд бўлишди. Ҳамма ҳангманг. Бу кимнинг эркаси ўзи? Аёл киши билан пачакилашиб ўтиришни ўзимга эп кўрмай, трамвай-троллейбус бошқармасидаги мутасаддиларга сим қоқиш учун яқин ўртадаги автомат-телефонга равона бўлдим...

Тожибой акага иниси Садриддин ШАМСИДДИНОВ ҳамроҳ бўлди.